

Познатата и непозната съдебна власт

Тази учебна година започнах да изучавам предмета право. За мен това беше изключително интригуващо и любопитно поради факта, че не знаех почти нищо за него, а всъщност правото е навсякъде около нас. Редовно чувах по новините или радиото думите: Прокуратура, следствие, Касационен съд и много други. Главата ми се пълнеше с хиляди въпроси, на които не можех да си отговоря сама. Какви са тези неща? Защо ги има? Какво представляват? Потърсих отговори на въпросите си, тъй като предполагах, че не е нормално да не ги знам. Не бях наясно нито с тези неща, нито дори със собствените си права и задължения, а те са от първостепенно значение за воденето на нормален начин на живот.

Вече съм ученичка в десети клас. Започнах да мисля по-зряло и интересът ми към непознатото право се засили. Притеснявах се от факта, че не знаех много важни и определено нужни неща. Дори започнах да се срамувам от незнанието си. Само бях чувала за Конституцията и някои от нещата, които са написани в нея. Например, знаех, че България е република с парламентарна форма на управление (чл.1 ал.1 от КРБ), че всички граждани сме равни пред закона (чл.6 ал.2 от КРБ), или, разбира се, че всеки има право на живот и никой няма правото да му го отнема (чл. 28 от КРБ). Но нещата, които не знаех, бяха в пъти повече. Все по-често срещах непознати думи и изрази от рода на „Решението е взето на последна инстанция от Върховния касационен съд...“ или „Върховният касационен съд потвърди присъдата на Софийския апелативен съд...“. Често срещани думи ме озадачаваха, като например казус, Апелативен съд, Велико народно събрание, Висш съдебен съвет и още много други.

Много се зарадвах, когато разбрах, че ще изучаваме нов предмет, и то не какъв да е, а именно право. То винаги ме е привличало. Може би, защото беше нещо много често срещано и същевременно непознато. Никога няма да забравя първия ми час по право. Не си спомням дотогава да съм влизала в класна стая толкова заинтригувана и тръпнеща от нетърпение да разбере отговорите на всички онези въпроси. Най-накрая разбрах какво всъщност представлява правото. То е обществено явление, свързано с човешките постъпки и с човешкото поведение. Правото е хуманитарно явление – създава се заради човека и служи на човека. Самата дума право означава справедливо, правдиво. То е изкуство за доброто и е мярка на социалното равенство, социалната свобода и справедливост.

Нещата, които учехме по право, бяха интересни и житейски необходими. Всеки път се питах: какво е това съд, прокуратура... Какво представляват, как са устроени, защо ги има, какво е значението им? Тази система, поне на пръв поглед, ми изглеждаше много сложна. Това се промени, когато през месец март започнахме да изучаваме държавната власт. Последна, но не на последно място, беше дългоочакваната от

мен съдебна власт. Най-накрая разбрах какво представлява тя, дори и много повече.

Съдебната власт осъществява правосъдието в републиката. Правосъдието е дейността на съдебните органи и самите органи - съдилища, прокуратура и следствие. Съдът или съдилищата са място, където съдиите решават по закон и съвест съдебни спорове. Прокуратурата и следствените органи съдействат за осъществяването на правосъдието. Съдебната власт е напълно независима и се подчинява само на законите (чл.117 ал.2 от КРБ). Стотици пъти бях чувала за Висшия съдебен съвет, но за мен беше непознатата институция. Сега знам, че той определя състава и осъществява организацията на съдебната власт. Състои се от двадесет и пет членове, сред които са председателят на Върховния касационен съд, председателят на Върховния административен съд и Главният прокурор (чл.130 ал.1 от КРБ). Единадесет от членовете на ВСС се избират от Народното събрание и единадесет от органите на съдебната власт (чл. 130 ал.3 от КРБ). Мандатът на членовете на ВСС е пет години (чл.130 ал.4 от КРБ).

Сега, когато знам тези неща, ми се иска да ги споделя с целия свят!

Понятието, което най-много ми направи впечатление и винаги ме озадачаваше, беше прокуратура. Най-много исках да разбера какво точно „прави“ тя. Тя е орган, който осигурява правилното прилагане на законите и наказването на онези, които са извършили правонарушение (чл.127 ал.1 от КРБ). Ръководи се от Главния прокурор, който бива подпомаган от заместник Главни прокурори при ВКС и ВАС. Мандатът на Главния прокурор е седем години, без право да се кандидатира отново. Той се назначава и освобождава от Президента на републиката, по предложение на ВСС.

Съвсем искрено: нямаш никаква представа за тези неща. Редовно се питах какъв е този прокурор, защо го има и какво прави той. Изучавайки предмета право, вече знам. Сигурна съм, че има още много неща, които предстои да науча от дисциплините в средното и висшето образование.

Последният, но не по значимост орган на съдебната власт, са следствените органи. Те извършват предварително следствие по наказателни дела в предвидени от закона случаи. През 1998 година се създава специализирана следствена служба, която осъществява разследване по дела за престъпления. Искане ми се да знам много повече за тях. За мен те са част от непознатата власт. Както и Апелативния съд, и предполагам много други неща...

Имам щастието и привилегиата в моето училище редовно да се провеждат мероприятия, които обогатяват правната ни култура. Редовно ученици от Професионалната гимназия по ресторантьорство, търговия и обслужване посещават съдебни заседания в Районен съд Плевен. Организиран се срещи с представители на съдебната власт. На 10.02.2015 г. – „Ден за безопасен интернет“ се проведе среща с прокурор Диана Маркова – заместник-административен ръководител на Районна прокуратура гр. Плевен. На 18.02.2015 г. ученици от XIIa и XIIb клас на гимназията ни представиха съдебно заседание, свързано с кибертормоза и физическото насилие (съдебна зала №4 от 14:00 часа). Аз лично с нетърпение очаквам 16.04.2015 г. , когато ще посетим Сметната палата, град Плевен в Деня на отворените врати.

Споделяйки новопридобитите ми знания за съдебната власт, аз представих „моята позната съдебна власт“. Радвам се, че получих тези знания, и осъзнавам, че те са съвсем малка част от едно голямо цяло. Отговорих на много от въпросите си и знам, че един ден ще получа и останалите отговори.

По-горе споменах, че дори се срамувах от своето незнание. Сега разбирам, че не е трябвало. Всичко се учи с времето, с желание и постоянство. Ето това за мен е познатата съдебна власт. Частта на непознатата е много по-голяма, но това едва ли е за дълго. Силно се вълнувам от правото като цяло и един ден желая да науча абсолютно всичко за непознатата на мен съдебна власт. След написването на това есе интересът ме завладя още повече и ще продължа да се уча.